
Arviointikertomus 2009

Tarkastuslautakunta

Rovaniemen kaupunki

Kannen taideteos:
Kaija Kiuru,
Kevyesti virran vietävänä 1997, puu.
Jenny ja Antti Wihurin rahaston
kokoelma.
Kuva Arto Liiti

Rovaniemen kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2009

Sisältö

Tiivistelmä.....	5
1 Toimenpiteet vuoden 2008 arviointikertomuksen johdosta	6
2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi	7
2.1 Kaupunkistrategian toteuttaminen.....	7
2.2 Kaupungin talouden tasapainoisuuden ja kestävyiden arviointi.....	8
2.2.1 Kaupungin talouden tasapainoisuuden toteutuminen	8
2.2.2 Kaupungin talouden tasapainoisuus kuntaliiton tunnuslukujen valossa	12
2.2.3 Yhteenveto talouden kestävydestä.....	13
3 Kaupunkikonsernin talouden toteutuminen.....	14
3.1 Yhtiöiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	14
3.2 Yhtiöiden talouden toteutuminen kuntaliiton tunnuslukujen valossa	15
4 Palvelujärjestelmän vaikuttavuus	16
4.1 Väestön hyvinvointi	16
4.2 Menestyvä yritystoiminta, toimiva yhdyskuntarakenne ja elävät kylät.....	17
4.3 Palvelujärjestelmän tuottavuus ja ohjausjärjestelmän toimivuus.....	17
4.3.1 Palvelujen toteutuminen	18
4.3.2 Rovaniemen ja vertailukuntien talouden tunnuslukuja	19
4.4 Henkilöstö palvelujärjestelmän uudistamisessa ja vaikuttavuuden vahvistamisessa	20
5 Tarkastuslautakunnan muut arvioinnit.....	20
6 Tarkastuslautakunnan kehittämisehdotusten yhteenveto	21
7 Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin toteutus	21
7.1 Tarkastuslautakunnan tehtävä ja arvioinnin toteutustapa.....	21
7.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastusyhteisö.....	22
7.3 Arviointikertomuksen tekemisessä käytetty materiaali	22
Allekirjoitukset	23

Kuviot

Kuvio 1: Koko kaupungin yli- ja alijäämät (M €)

Kuvio 2: Toimintakatteen ja verorahoituksen kasvu (%)

Kuvio 3: Verotulot ja valtionosuudet €/as.

Kuvio 4: Nettoinvestoinnit ja vuosikatteen tilikausittain (M €)

Kuvio 5: Kumulatiivisen vuosikatteen ja nettoinvestointien erotus (M €)

Kuvio 6: Kaupungin lainamäärä tilikausittain (M €)

Kuvio 7: Lainarasitus Rovaniemellä verrattuna koko maahan (€/as.)

Kuvio 8: Merkittävimpien tytäryhtiöiden lainamäärä tilikausittain (M €)

Kuvio 9: Merkittävimpien tytäryhtiöiden lainarasitus €/as.

Kuvio 10: Käyttötulojen, toimintakulujen + nettoinvestointien ja hyvinvointipalvelujen kasvu (%)

Kuvio 11: Asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen ostojen kasvu (%)

Kuvio 12: Verorahoitus tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 13: Toimintakate (nettomenot) tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 14: Vuosikate tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 15: Lainarasitus tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Taulukot

Taulukko 1: Toimenpiteet vuoden 2008 arviointikertomuksen kehittämissuositusten johdosta

Taulukko 2: Liikelaistosten ja taseyksiköiden talouden tulostavoitteen toteutuminen

Taulukko 3: Kaupungin tulo-rahoitus kuntaliiton tunnuslukujen valossa

Taulukko 4: Kaupungin velkaantuminen kuntaliiton tunnuslukujen valossa

Taulukko 5: Kaupungin talouden kasvun terveys vuosina 2006 – 2009

Taulukko 6: Kaupunkikonsernin merkittävimpien yhtiöiden talouden tulostavoitteen toteutuminen

Taulukko 7: Merkittävimpien tytäryhtiöiden omavaraisuusaste

Taulukko 8: Kaupunkikonsernin velkaantuminen kuntaliiton tunnuslukujen valossa

Taulukko 9: Hyvinvointipalvelujen järjestämiseen asukasta kohti käytetty euromäärä vuosina 2006 - 2009

Taulukko 10: Kaikkien asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen asukasta kohti käytetty euromäärä 2006–2009 peruskunnassa

Tiivistelmä

Arviointikertomuksen tehtävä on tuottaa uutta tietoa tukemaan koko kaupungin kehittämis- ja muutostyötä. Arvioinnilla selvitetään asetettujen tavoitteiden toteutumista ja rahan vastuullista käyttöä kuntalaisten näkökulmasta.

Vuoden 2009 kertomuksessa painotetaan erityisesti kaupungin talouden kestävyyden ja kasvun terveyden arviointia selvittämällä, millaiselle taloudelliselle perustalle kaupunkilaisten palveluja on rakennettu vuodesta 2006 alkaen, ja miten talouden kestävyys on varmistettu tulevaisuuteen. Arviointiin sisältyy myös talousarvion 2010 ja taloussuunnitelman 2011–2013 ennakoitiedon hyödyntäminen. Arviointikertomuksessa yhdistetään kaupungin tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, hyvinvointikatsauksen ja henkilöstöraportin keskeinen sisältö kestävän talouden näkökulmasta.

Vuonna 2009 Rovaniemen kaupungin verorahoitus oli 4 383 euroa asukasta kohti. Tällä summalla tuotettiin hyvinvointipalveluja 4 118 eurolla ja muita palveluja 265 eurolla asukasta kohti. Lainaa kaupungin jokaista asukasta kohti oli 1 277 euroa. Kaupungin omien lainojen lisäksi koko kaupunkikonsernilla oli lainaa 2 443 euroa asukasta kohti.

Hyvinvointipalveluihin käytetyn euromäärän kasvu oli edelliseen vuoteen verrattuna 3,2 prosenttia. Palvelujen tuottamisen toimintakulut kasvoivat koko kaupungissa 3,2 ja peruskaupungissa ilman liikelaitoksia 2,8 sekä omassa tuotannossa 1,4 prosenttia. Vuodesta 2006 alkaen toimintakulujen kasvu on hidastunut, mikä kertoo palvelutuotannon tehostumisesta. Kaupunkilaisille tuotettujen lopputuote- eli asiakaspalvelujen ostot muilta palvelujen tuottajilta ovat kasvaneet noin 3 prosenttia enemmän kuin hyvinvointipalvelujen oma tuotanto. Palvelujen vaikutusten paranemista tai huonontumista asiakkaiden kokemana ei tarkastuslautakunnan talouden kestävyyden arvioinnissa ole selvitetty.

Rovaniemi on kasvava kaupunki. Kykyä ylläpitää kasvavan kaupungin hyvinvointi- ja muiden palvelujen järjestämisen rahoitusta kestäväällä perustalla mitataan tunnusluvulla, joka ylittäessään arvon 1 kertoo kasvun terveydestä. Rovaniemellä tämä tunnusluku on vuotta 2007 lukuun ottamatta ollut yli 1. Kaupungin talouden kestävyys on saatu myönteiseen suuntaan, mutta se on vasta tyydyttävällä tasolla.

Myönteisen muutossuunnan vahvistamiseksi tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle kolme kehittämis ehdotusta, jotka liittyvät kaupungin talouden kestävyys, varojen ja pääomien tehokkaaseen käyttöön sekä henkilöstöpolitiikkaan.

Tilintarkastajat ja tarkastuslautakunta suosittelevat tilinpäätöksen hyväksymistä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille.

1 Toimenpiteet vuoden 2008 arviointikertomuksen johdosta

Kaupunginvaltuusto käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2008 (18.5.2009 § 83). Valtuusto päätti lähettää arviointikertomuksen kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten ja velvoitti kaupunginhallituksen antamaan kaupunginvaltuustolle syyskuun 2009 loppuun mennessä selvityksen toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tarkastuslautakunnan esille nostamien havaintojen vuoksi.

Kaupunginhallitus käsitteli vuoden 2008 arviointikertomuksen kehittämisehdotukset ja tilintarkastusraportin toimenpide-esitykset kaupunginvaltuuston 6 §:n mukaisen kaavoitus- ja rakennushankkeita koskevasta kyselystä (31.8.2009 § 346). Kaupunginhallitus edellytti, että esitys kaavoitusprosessin uudistamisesta valmistellaan vuoden 2009 loppuun mennessä. Kaupunginvaltuusto käsitteli kaupunginhallituksen antamaa selvitystä (21.9.2009 § 115) ja tarkastuslautakunta (30.9.2009 § 64).

Taulukko 1: Toimenpiteet vuoden 2008 arviointikertomusten kehittämisehdotusten johdosta

Arvioitava asia	Toimenpiteet	Edistyminen	Muu huomio
Kannustava henkilöstöpolitiikka	Henkilöstön kehittämisspäällikkö aloitti työnsä 2009, mikä mahdollisti henkilöstöstrategian laatimisen aloittamisen.		Kannustavan henkilöstöpolitiikan osa käynnistetään TP 2009 mukaan henkilöstöstrategian täytäntöönpanon yhteydessä.
Talouden tasapainoisuus	Talouden tasapainottamisohjelma liitetty 20 suurimman kunnan tuottavuuden kehittämisohjelmaan.	Toimintamenojen kasvun hallinta saatu myönteiselle uralle.	Myönteisestä kehityksestä huolehdittava.
Omistajapolitiikka	Omistajapoliittisten linjausten laatiminen aloitettu.		
Sopimusohjausjärjestelmän selkiyttäminen	Hallinto- ja johtosääntötyöryhmä aloittanut valmistelun tarvittavista muutoksista.		Tarvitaan sopimusohjausjärjestelmän ymmärrettävyyden lisäämistä koko kaupunkiorganisaatiossa.
Kaavoitusprosessien uudistaminen	Kaavoitusohjelma valtuustokaudelle 2009–2012 valmistunut luottamushenkilöhallinnon käsittelyyn. Maanhankinnan ja jalostamisen osaprosessit määritelty, loppuraportti 18.12.2009.		

2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

2.1 Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi (16.11.2009 § 153) Rovaniemen kaupungin strategian 2010–2013, jossa on kahdeksan tulokorttia. Aikaisemmasta strategiasta tulokorttien määrää vähennettiin kahdella ja tavoitteita tiivistettiin. Tulokortteihin "toimiva yhdyskuntarakenne ja elävät kylät" sekä "menestyvä yritystoiminta" sisällytetyjä tavoitteita yhdistettiin tulokorttiin "yritysten ja Rovaniemen alueen kilpailukyvyn ja elinvoiman vahvistaminen" sekä tulokorttiin "asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen". Uusia tavoitteita näissä tulokorteissa ovat: maankäytön suunnittelu on ennakoivaa, teollisuus- ja liiketonttien hakemisesta luovuttamiseen kuluva aika on maksimissaan 3 kuukautta.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että uuteen kaupunkistrategiaan sisältyy tulokortti, jonka avulla arvioidaan asiakas- ja palveluprosessien sujuvuutta ja laatua.

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet on tiivistetty yhteen tulokorttiin, jossa tavoitteille on annettu selkeä tavoitetaso ja sen saavuttamista mittaava mittari.

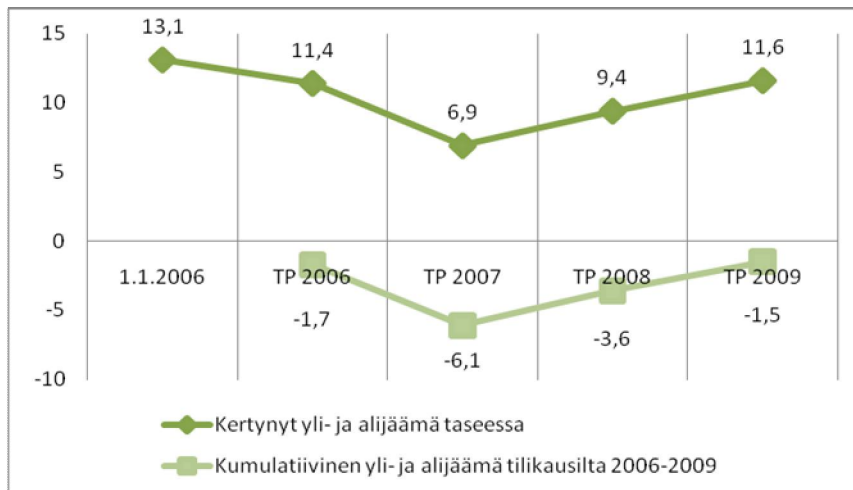
Arviointikertomuksessa 2009 tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota erityisesti niiden tavoitteiden toteutumiseen, jotka sisältyvät uuteen kaupunkistrategiaan. Arviointikertomuksessa yhdistetään ja arvioidaan kaupungin tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, hyvinvointikatsauksen ja henkilöstöraportin keskeinen sisältö kestävän talouden näkökulmasta.

2.2 Kaupungin talouden tasapainoisuuden ja kestävyuden arviointi

2.2.1 Kaupungin talouden tasapainoisuuden toteutuminen

Kaupunkistrategia sisältää seuraavat tavoitteet:

Tilikausien 2006 –2010 kumulatiivinen tulos on positiivinen ja vuosien 2011 –2012 tilikausien tulos on positiivinen (Tilikauden tuloksella viitataan tilikauden yli- tai alijäämään).

Vuosina 2006–2009 toiminnasta syntyi alijäämää, jota oli vuoden 2009 lopussa 1,5 M €.

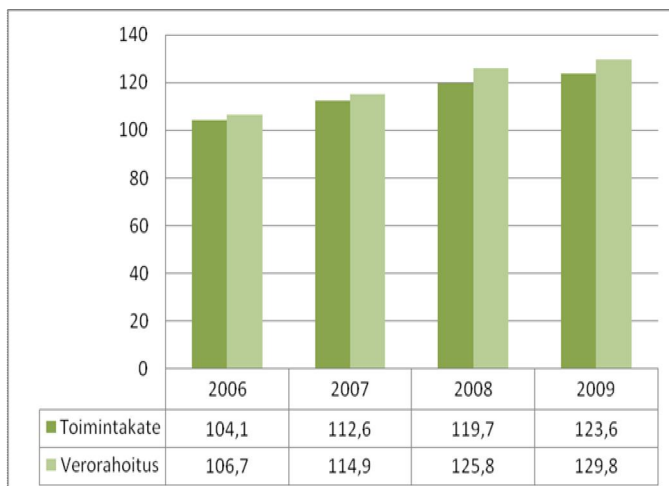
Myös suunniteltu talous on ollut alijäämäinen 0,8 M €, kun vuosien 2006–2010 alkuperäisten talousarvioiden yli- ja alijäämät lasketaan yhteen.

Kuvio 1: Koko kaupungin yli- ja alijäämät (M €)

Kaupungilla ei kuitenkaan ole kattamatonta alijäämää taseessa, koska 1.1.2006 saatiin kertynyt ylijäämä 13,1 miljoonaa euroa perintönä lakkautetuilta kunnilta.

Vuosien 2006–2010 ylijäämätavoite on toteutettavissa, mikäli kuluvan vuoden toimintakatteen kasvu on talousarvion mukaisesti korkeintaan 2,5 prosenttia ja jää alle verorahoituksen kasvuun. Vuosien 2011 – 2013 taloussuunnitelmaan sisältyvän toimintakatteen kasvun tulee jäädä alle 1 prosenttiin.

Suunnittelukaudella 2006–2012 toimintakatteen kasvu on alle verorahoituksen kasvun

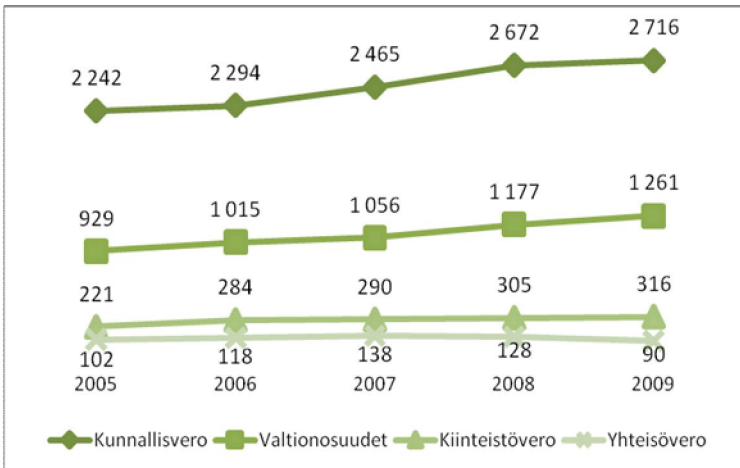
Verorahoitus sisältää verot ja valtionosuudet.

Vuonna 2009 toimintakatteen kasvu (8 M € ja 3,3 %) oli suunnilleen yhtä suuri kuin verorahoituksen kasvu (8,2 M € ja 3,2 %).

Vuoden 2009 lopussa verorahoituksen kasvukertymä oli vuodesta 2006 alken 6,2 prosenttia parempi kuin toimintakatteen kasvu.

Kuvio 2: Kumulatiiviset kasvut, vuosi 2005 = 100 (%)

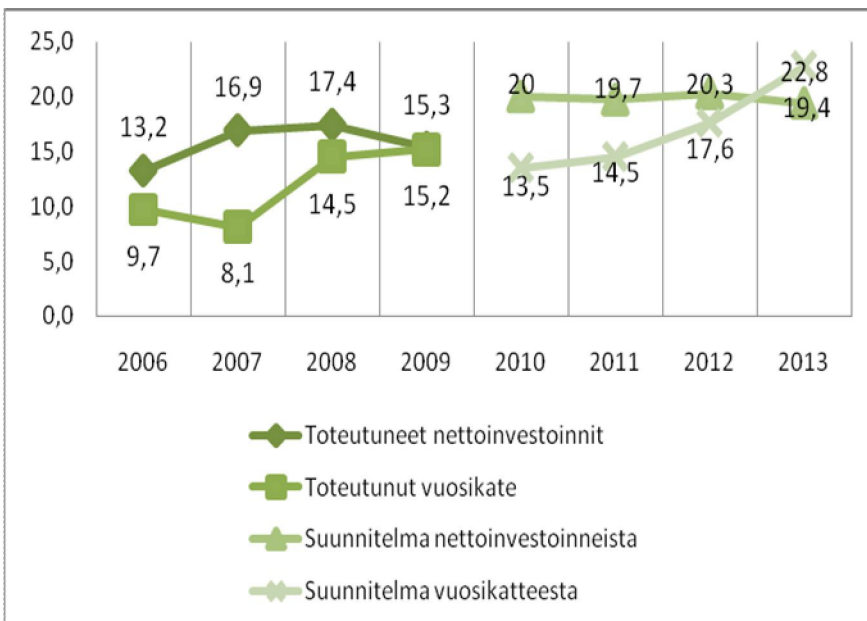

Kuvio 3: Verotulot ja valtionosuudet €/as. tilikausittain

Verorahoitus oli vuonna 2009 Rovaniemellä 4 383 €/as. Kaikki verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 17 € ja valtionosuudet 84 € asukasta kohti.

Investointien taso suunnittelukaudella ei saa ylittää vuosikatetta

Vuosikate kuvaa tulo- ja investointien riittävyyttä investointeihin, sijoituksiin sekä lainojen lyhennyksiin. Vuoden 2009 investointien taso oli kaupunkistrategian tavoitteen mukainen.

Kuvio 4: Nettoinvestoinnit ja vuosikatteet tilikausittain (M €)

Suunnittelukaudella 2006 – 2009 kaupungin nettoinvestoinnit olivat yhteensä 62,8 M € (TA 59,3) ja vuosikate yhteensä 47,5 M € (TA 48 M €).

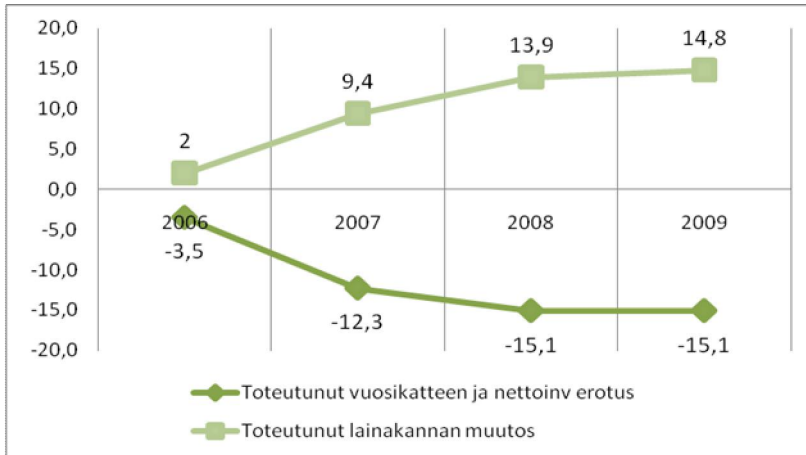
Talousarvion ja -suunnitelman mukaan nettoinvestoinnit vuosina 2010 -2013 ovat yhteensä 79,4 M € (keskimäärin 20 M €/vuosi). Vuosikate on samaan aikaan yhteensä 68,4 M € (keskimäärin 17 M €/vuosi).

Vuosien 2006–2009 tilinpäätösten toteumat ovat olleet talousarvioiden, mutta eivät kaupunkistrategian mukaisia. Samoin vuosien 2010–2013 taloussuunnitelmat eivät tue kaupunkistrategian toteuttamista, koska keskimääräinen vuosikate on 17 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 20 miljoonaa euroa.

Hyvä tavoite on konkreettinen, tulosta ja muutoksen suuntaa ilmaiseva. Kaupunkistrategian tavoite kertoo muutoksen suunnasta, jonka toteutumista talousarviotavoitteiden tulee tukea.

Investointien omarahoitus tulee olla suunnittelukaudella yli 100 prosenttia

Kuvio 4 osoittaa, että vuosikate ei riittänyt investointien omarahoitusosuudeksi vuosina 2006–2008. Peruskorjaus- ja uusinvestointien tarve oli suuri sekä yhdyskunta- että palvelurakenteisiin.

Kun lasketaan kaupungin kumulatiivisten vuosikatteiden ja nettoinvestointien erotuksen muutos vuosina 2006–2009, saadaan noin 15,1 M €.

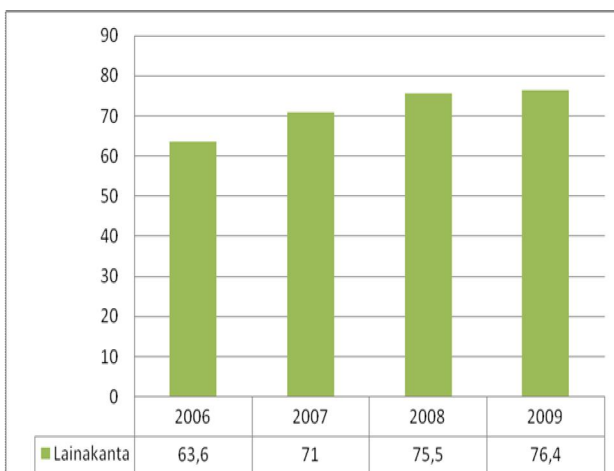
Tämän erotuksen kattamiseen kaupunki otti lainaa 14,8 M €. Vuosien 2006–2009 talousarviossa lainamäärä oli 15,6 M €.

Kuvio 5: Kumulatiiviset muutokset (M €)

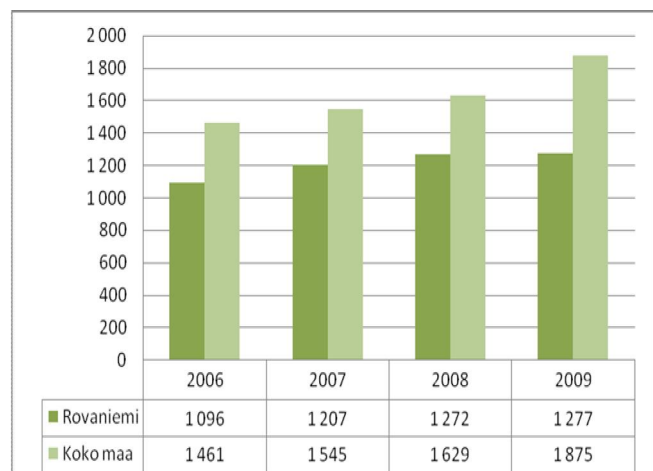
Ensimmäisen kerran uuden kaupungin aikana investointien omarahoitus toteutui vuonna 2009. Talouden kestävyys kannalta on tärkeää, että vuosikate riittää investointien rahoittamiseen. Suunniteltu talous aina vuoteen 2013 sisältää ylijäämisiä tuloksia. Tästä huolimatta kaupungille syntyy rahoitusvajetta, joka katetaan lisälainalla, koska investoinnit ovat vuosikatetta suuremmat. Tässä tilanteessa kaupungille ei muodostu rahoituksellista puskuria, joka kattaisi esimerkiksi taantumissa verotulojen vähentymistä.

Kokonaislainamäärä suunnittelukaudella alenee ja lainarasitus on alle valtakunnallisen keskiarvon

Lainamäärä ei ole alentunut suunnittelukaudella 2006–2009. Lainarasitus jää kuitenkin alle valtakunnallisen keskiarvon. Vuodesta 2006 lainamäärän kasvu asukasta kohden oli Rovaniemellä 16,5 ja koko maassa 28,3 prosenttia.

Kuvio 6: Lainamäärä tilikausittain 2006–2009 (M €)

Kuvio 7: Lainarasitus Rovaniemellä verrattuna koko maahan (€/as.)

Vuosien 2010–2013 lainamäärän on suunniteltu nousevan noin 10,1 miljoonaa euroa (TA 2010, TS 2011–2013). Mikäli kaupungin väestömäärä kasvaa talousarvion 2010 (s. 10) ennusteen mukaisesti vuoteen 2013 mennessä 61 652 asukkaaseen, tarkoittaa se asukasta kohden noin 1 400 euron lainamäärää.

Leasingrahoituksen osuus on Rovaniemellä suhteellisen pieni. Leasingvastuiden kasvu asukasta kohden vuodesta 2006 alkaen oli 69,7 prosenttia (2006 noin 28 €/as. ja 2009 noin 49 €/as.). Vuoden 2009 lopussa leasingvastuiden yhteissumma oli 2,9 miljoonaa euroa.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden tulee kattaa tulorahoituksellaan poistot ja omat investoinnit

Taulukko 2: Palvelutuotannon taseyksiköt (M €)

Napapiirin Vesi milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	10,617	11,834	10,464	-1,370	Napapiirin Veden tulorahoitus (vuosikate) ei riittänyt poistoihin eikä investointeihin. Epärealistinen talousarvio jäi toteutumatta.
Toimintakulut yht.	-5,432	-5,797	-5,625	+0,172	
Rahoitus	-2,754	-2,860	-2,909	-0,049	
Vuosikate	2,431	3,177	1,930	-1,247	
Nettoinvestoinnit	-5,301	-2,910	-3,254	-0,344	
Poistot	-3,071	-3,137	-3,172	0,035	
Tilaliikelaitos milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	14,527	18,571	16,605	1,966	Tilaliikelaitoksen tulorahoitus riitti poistoihin, mutta ei investointeihin.
Toimintakulut yht.	-9,774	-11,791	-9,622	2,169	
Rahoitus	-3,277	-3,277	-3,159	0,118	
Vuosikate	1,476	3,503	3,824	0,321	
Nettoinvestoinnit	-3,347	-8,013	-7,198	0,815	
Poistot	-3,474	-3,422	-3,797	-0,375	
Työterveysliikelaitos milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	2,611	2,543	2,623	0,080	Työterveysliikelaitoksella ei ollut poistoja eikä investointeja.
Toimintakulut yht.	-2,504	-2,524	-2,617	0,093	
Rahoitus	0,015	-	0,003	-	
Vuosikate	0,122	0,019	0,009	0,01	
Nettoinvestoinnit	-	-	-	-	
Poistot	0,041	-	-	-	
Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotanto milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	95,214	95,034	96,165	-1,313	Tuotanto-osastojen taseyksiköt kattoivat tulorahoituksellaan poistot ja omat investointinsa.
Toimintakulut yht.	-94,858	-93,578	-94,302	-2,545	
Rahoitus	-0,045	-0,050	-0,033	0,017	
Vuosikate	0,311	1,406	1,830	0,424	
Nettoinvestoinnit	-0,172	-0,300	-0,247	0,053	
Poistot	-0,456	-0,482	-0,373	0,109	

Sivistyspalvelujen tuotanto milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	93,285	97,106	96,296	0,810	
Toimintakulut yht.	-91,398	-94,673	-94,393	0,280	
Rahoitus	-0,277	-0,297	-0,272	0,025	
Vuosikate	1,610	2,136	1,631	0,505	
Nettoinvestoinnit	-0,633	-0,816	-0,527	0,289	
Poistot	-1,128	-1,131	-1,009	0,122	
Tekninen tuotanto milj. €	TP 08	TA 09	TP 09	Ero TA	
Liikevaihto	31,716	30,045	30,847	0,802	Tekninen tuotanto kattoi tulorahoituksellaan poistot. Investointeja ei tehty.
Toimintakulut yht.	-31,524	-29,658	-29,646	0,012	
Rahoitus	-0,044	-0,015	-0,041	0,026	
Vuosikate	0,148	0,372	1,160	0,788	
Nettoinvestoinnit	-	-	-	-	
Poistot	-0,090	-0,061	-0,087	0,026	

Kaupunginhallituksen ja lautakuntien investoinnit tulee olla enintään jäljelle jäävän vuosikatteen suuruiset

Liikelaitosten ja tasayksiköiden yhteenlaskettu vuosikate oli 10,458 miljoonaa euroa ja jäljelle jäävä vuosikate oli yhteensä 4,745 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen ja lautakuntien investoinnit olivat yhteensä 4,071 miljoonaa euroa, joten tavoite toteutui.

2.2.2 Kaupungin talouden tasapainoisuus kuntaliiton tunnuslukujen valossa

Taulukko 3: Kaupungin tulorahoitus vuosien 2006–2009 keskiarvona. Arvot hyvä, tyydyttävä ja heikko ovat Kuntaliiton suosituksia. Tavoite pitäisi aina olla hyvässä.

	Kertynyt yli- (alijäämä) €/as.	Tulovero- prosentti	Vuosikate poistoista %	Investointien tulorahoitus %
Rovaniemi	193	19,25	98,6	67,9
Viitearvot:				
Hyvä	> 300	< 18	> 130	> 80
Tyydyttävä	0 - 300	18 – 19,4	70 – 129	50 – 79
Heikko	< 0	> 19,5	< 69	< 55

Taulukko 4: Kaupungin velkaantuminen vuoden 2009 lopussa

	Kertynyt yli- (alijäämä) €/as.	Lainakanta €/as.	Lainan- hoitokate	Oma- varaisuus %	Suht. velkaan- tuneisuus %	Lainakanta/ Pysyvät vastaavat %
Rovaniemi	193	1 277	1,34	64,9	40,7	22,7
Viitearvot:						
Hyvä	> 300	< 1 600	> 2	> 66	< 33	< 20
Tyydyttävä	0-300	1 600-3 000	1-2	50–66	33–60	20–40
Heikko	< 0	> 3 000	< 1	< 50	> 60	> 40

2.2.3 Yhteenveto talouden kestävydestä

Kaupungin talouden kestävyteen vaikuttaa se, miten hyvin kaupunki onnistuu talouden perustan vahvistamisessa, talouden tasapainottamisessa ja palvelurakenteiden uudistamisessa.

Kaupunkistrategiassa talouden tasapainoisuutta kuvaa tilikausien kertynyt yli- ja alijäämä. Se yhdessä toimintakatteen (nettomenojen), investointien omarahoitusosuuden ja lainamäärän kanssa muodostaa toisistaan riippuvaisen kokonaisuuden, jonka perusteella talouden kestävyttä voidaan arvioida.

Taulukossa 5 esitetään talouden kestävyys muutokseen perustuvana tunnuslukuna, jonka peruskaava on seuraava:

Tuottojen muutos (toimintatuotot + verotulot + valtionosuudet) / Kulujen muutos (toimintakulut + nettoinvestoinnit)

Talouden kasvu on terveellä pohjalla ja tukee talouden kestävyttä, jos tunnusluku on yli yhden.

Taulukko 5: Talouden kasvun terveys vuosina 2006–2009

	2006	2007	2008	2009
Kasvun terveys	1,18	0,82	1,42	1,29

Vuotta 2007 lukuun ottamatta tunnusluvut olivat yli yhden, joten kaupungin talouden kestävyys parantui. Kuitenkin samaan aikaan kaupunki velkaantui ottamalla lisää lainaa 14,8 miljoonaa euroa. Lainamäärän lisäämiseen jouduttiin, koska varsinainen tulorahoitus ei riittänyt kattamaan investointitarvetta.

Talouden kestävyys parantui ensisijaisesti hyvän verorahoituskertymän ja samanaikaisen toimintakulujen kasvun hidastumisen ansiosta. Toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,2 prosenttia koko kaupungissa, sosiaali-, terveys- ja sivistyspalvelujen omassa tuotannossa 1,4. Teknisessä tuotannossa toimintakulut alenivat 6 prosenttia. Kestävästi taloutta korjaavia toimenpiteitä saatiin aikaan kustannusten sopeutuksella jo vuonna 2008.

Toiminnan ohjauksessa tarvitaan onnistumista tulevaisuudessa. Taloussuunnitelman mukaan investointeja on keskimäärin 20 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on selvästi enemmän kuin vuosien 2006–2009 toteuma keskimäärin (15,7 M €). Suunnitelmien mukaan lainamäärä kasvaa. Toiminnan ohjauksen edellytysten parantamiseksi kaupunki on aloittanut vuorovaikutteisen henkilöstöstrategian rakentamisen. Henkilöstöstrategiassa kiinnitetään huomiota eläköitymisen hallintaan ja palvelutarpeita vastaavan henkilöstön turvaamiseen.

Kaupunki selvittää, miten tuotanto-osastojen taseet voisivat toimia enemmän ohjausvälineenä niin, että kertyvästä ylijäämästä voidaan osa kytkeä organisaatioiden toimintaedellytysten kehittämiseen ja henkilöstön kannustamiseen.

3 Kaupunkikonsernin talouden toteutuminen

3.1 Yhtiöiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkistrategia sisältää seuraavat tavoitteet:

Tilikauden toiminnallisen tuloksen tulee olla selvästi positiivinen

Taulukko 6: Kaupunkikonsernin merkittävimmät yhtiöt (M €)

	TP 2008	TA 2009	TP 2009
Napapiirin Residuum Oy	0,338	0,010	-0,043
Rovaniemen Energia Oy	3,594	4,098	2,784
Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy	2,100	0,984	1,398
Rovaniemen Kehitys Oy	0,035	0,060	-0,036
Tytäryhtiöiden toiminnallinen tulos yht. M €	6,067	5,152	4,103

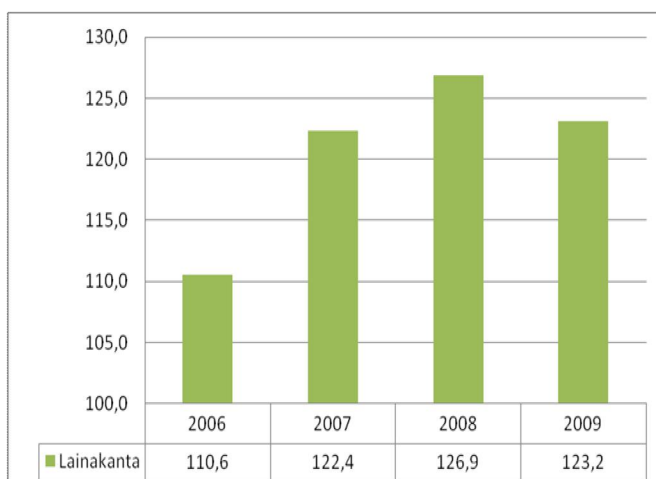
Merkittävimmille tytäryhtiöille asetettu talouden tulostavoite toteutui, mutta 20,4 % pienempänä kuin talousarviossa oli ennakoitu.

Napapiiri-Ounasvaara Oy:n fuusio Rovaniemen Kehitys Oy:öön vaikutti siihen, että yhtiö teki negatiivisen tuloksen.

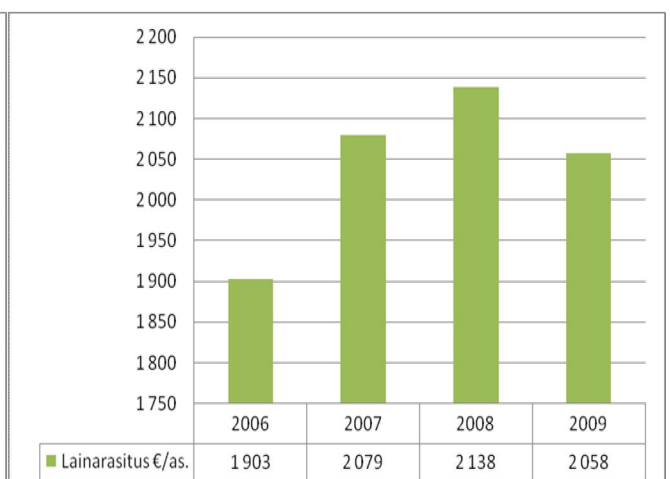
Rovaniemen Energia Oy:n talouden tavoite on asetettu tuloskortissa suunnittelukaudelle ja muiden yhtiöiden tavoite tilikaudelle.

Tytäryhtiöiden yhteinen lainamäärä alenee suunnittelukaudella 2006–2009

Merkittävimpien tytäryhtiöiden yhteenlaskettu lainamäärä ei alentunut, vaan lainamäärän kasvu vuodesta 2006 asukasta kohden oli 8,1 prosenttia.

Kuvio 8: Lainamäärä tilikausittain 2006–2009 (M €)

Kuvio 9: Tytäryhtiöiden lainarasitus €/as.

Tytäryhtiöiden omavaraisuusasteen tulee olla yli 30 prosenttia

Tytäryhtiöiden omavaraisuusaste laskettuna yhtiöiden tilinpäätöksien taseista on 23,8 prosenttia.

Taulukko 7: Merkittävimpien tytäryhtiöiden omavaraisuusaste TP 2009

	TP 2009
Napapiirin Residuum Oy	8,24
Rovaniemen Energia OY	18,0
Rovaseudun	37,0
Markkinakiinteistöt Oy	
Rovaniemen Kehitys Oy	66,2
Omavaraisuus %	23,8

Tilinpäätöksessä Rovaniemen Kehitys Oy:lle ei ole laskettu omavaraisuusastetta.

Kaupunkistrategiassa tulisi asettaa yhtiökohtaiset tavoitteet, jotta yhtiöiden ohjausmahdollisuus paranisi.

Talousarvion kaupunkistrategia-osiossa tavoitteet on asetettu koskemaan kaikkia kaupungin yhtiöitä. Tilinpäätöksessä on raportoitu vain merkittävimmät yhtiöt.

Lappi Areenalla on Rovaniemen kaupungilta pääomalaina 3,6 miljoonaa euroa, jota nykyisellä tulopohjalla ei ole mahdollista lyhentää. Tarkastuslautakunnan mielestä Lappi Areenan taloudellinen tilanne tulee ottaa strategiseen tarkasteluun ja saattaa valtuuston käsittelyyn.

Koko kaupunkikonsernin talouden tavoitteiden toteutuminen

Konsernin talouden tavoitteet toteutuivat toiminnallisen tuloksen osalta. Tulos oli 12,8 miljoonaa euroa ja tilikauden ylijäämä 9 miljoonaa euroa. Kertynyttä ylijäämää taseessa on 21,6 miljoonaa euroa. Sen sijaan lainatasossa ei päästy tavoitteeseen (2 000 €/as.) lainamäärän ollessa 2 443 euroa asukasta kohden. Myös konsernin toteutuneessa omavaraisuusasteessa (57 %) jäätiin hieman tavoitteesta (60 %). Kuitenkin lainataso ja omavaraisuus olivat hyvällä tasolla verrattuna kuntaliiton viitearvoihin (taulukko 8).

3.2 Yhtiöiden talouden toteutuminen kuntaliiton tunnuslukujen valossa

Taulukko 8: Kaupunkikonsernin velkaantuminen vuoden 2009 lopussa

	Kertynyt yli- (alijäämä) €/as.	Lainakanta €/as.	Omavaraisuus %	Lainakanta/ Pysyvät vastaavat %
Rovaniemi	437	2 434	57	33,1
Viitearvot:				
Hyvä	> 300	<4 000	> 55	< 35
Tyydyttävä	0 - 300	4 000 –8 000	40 - 55	35 - 60
Heikko	< 0	>8 000	<40	>60

4 Palvelujärjestelmän vaikuttavuus

4.1 Väestön hyvinvointi

Kaupunkistrategia on rakennettu niin, että Rovaniemi edistää asukkaiden hyvinvointia, yritysten toimintaedellytyksiä, kyliensä elinvoimaisuutta ja maakunnan kehittymistä. Näille päämäärille on asetettu vaikuttavuustavoitteita suunnittelukauden 2012 loppuun asti. Tavoitteiden mukaisesti Rovaniemen kaupungin väestömäärä ja työpaikat kasvavat, mikä edistää myös muiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Vuonna 2008 kaupungissa oli 59 353 asukasta. Ennuste vuoteen 2015 on 62 461 asukasta. Työikäisten asukkaiden (20–64-vuotiaiden) määrä ei juurikaan lisääntynyt (817 henkilöä eli 2,3 prosenttia) vuoteen 2015 mennessä. Sen sijaan yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa suhteessa väestömäärän kasvuun eniten (1 081 henkilöä eli 27,9 prosenttia.) Ennusteen mukaan työvoimasta poistuu enemmän kuin sinne tulee työntekijöitä aina vuoteen 2028 asti (Talousarvio 2010, s. 10–11).

Työikäisten määrän kasvu on huolestuttavan pieni.

Väestön hyvinvointia kuvaavina tavoitteina kaupunkistrategiassa ovat nuorisotyöttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrän väheneminen. Kumpikaan tavoitteista ei toteutunut vuonna 2009. Nuorten osuus työttömistä nousi. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä kuitenkin laski. Lapsiperheiden pienituloisuusasteessa ei myöskään ole tapahtunut merkittävää muutosta parempaan. Nämä syyt ovat osaltaan vaikuttaneet toimeentulotuen bruttomenojen kasvuun, joka vuosina 2006–2009 oli yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Toimeentulotuen asiakkaista nuorten 20–30 –vuotiaiden osuus oli melkein 49 prosenttia.

Kansantautien summaindeksi ja sairastavuusindeksi on koko 2000-luvun pysytellyt maan keskiarvon yläpuolella. Tämä yhdessä sen kanssa, että väestön koettu terveydentila heikkenee, voi jatkossa heijastua terveydenhuollon palvelujen kysynnän kasvuna.

Väestön hyvinvoinnin edistämiseksi ennakoidut ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat usein kaikkein vaikuttavimpia. Kaupunki tukee esimerkiksi yli 61-vuotiaiden liikuntaa kunnossa kaiken ikä –passeilla, joiden käyttö on lisääntynyt vuodesta 2006 alkaen.

Asukkaiden omaehtoista liikuntaa voidaan lisätä kaupungin tarjoamalla tai tukemalla terveysliikunnalla. Terveysliikunnan osallistujamäärä on suhteellisen pieni (1 611 henkilöä vuonna 2009) verrattuna asukaslukuun. Kulttuuripalveluilla on myös tärkeä merkitys asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kulttuuripalveluiden kokonaiskäyttö on toimintakertomuksen tietojen perusteella hieman laskenut, mutta vaihtelut eri kulttuuripalveluiden välillä ovat erisuuntaisia.

Äitiys- ja lastenneuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on toimintakertomuksen mukaan usean henkilötyövuoden vajaus.

Terveydenhuoltopalveluilla on ratkaiseva rooli sairauksien ennaltaehkäisyssä ja terveyden sekä hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja edistämiseksi. Tästä näkökulmasta tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että terveysneuvonnan henkilöstömäärä ei vastaa valtakunnallisia suosituksia.

Työikäisen väestön määrän alhainen kasvu ja samanaikainen terveydentilan heikkeneminen pienentävät mahdollisuuksia huoltosuhte-tavoitteen (alle 1,44) saavuttamiseen tulevina vuosina.

4.2 Menestyvä yritystoiminta, toimiva yhdyskuntarakenne ja elävät kylät

Menestyvälle yritystoiminnalle asetettu kaupunkistrategian tavoite uusien yritysten nettolisäyksestä (99) oli tavoitteen (70) mukainen. Sen sijaan Tekes-rahoituksen määrää yrityksille ei kasvanut. Luovutettujen omakotitonttien määrä jäi tavoitteesta (100) 12 kappaletta.

Talousarviossa 2010 menestyvälle yritystoiminnalle asetetut tavoitteet on sisällytetty yritysten ja Rovaniemen alueen kilpailukyvyyn sekä elinvoiman vahvistamisen tavoitteisiin. Tavoitteet on paremmin sidottu kaupungin oman toiminnan vaikutuksiin eikä suhdannevaihteluihin, mikä jatkossa parantaa kaupungin talouden ja palveluiden kestävyden arviointia.

Toimivan yhdyskuntarakenteen osalta kaupunki on asettanut tavoitteeksi, että joukkoliikenteen kävijämäärät ja palvelutaso paranevat. Taajamalippuja ostettiin edellisvuotta enemmän (10,6 %). Sen sijaan ajatut vuorot vähenivät (2,9 %).

Maankäyttöä ja kaavoitusta on yhteensovitettu toimielimen kehittämishankkeissa paremmin hyvinvointipalvelujen suunnitteluun ja toteutukseen, mikä heijastunee tulevaisuudessa yhdyskuntarakenteen toimivuuden paranemisena.

4.3 Palvelujärjestelmän tuottavuus ja ohjausjärjestelmän toimivuus

Koko kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen käyttötaloudessa toteutui talousarvion mukaisesti. Kaupunkistrategiassa ohjausjärjestelmän toimivuudelle asetetut tavoitteet ovat yleisiä kehittämistavoitteita, joiden toteutumista ei vielä ole voitu toimintakertomuksessa arvioida.

Kaikkien lautakuntien määrärahojen kasvu toimintakertomuksen mukaan vuodesta 2008 oli 4,9 prosenttia. Kokonaissuoritemäärä toteutui, vaikka väheni samaan aikaan 1,6 prosenttia. Hyvinvointipalveluihin käytetyt euromäärä ja prosentuaalinen kasvu on esitetty hyvinvointikatsauksen liitteessä.

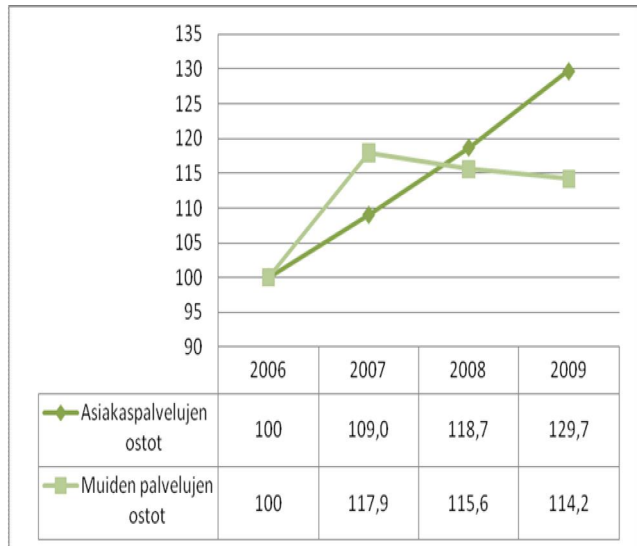
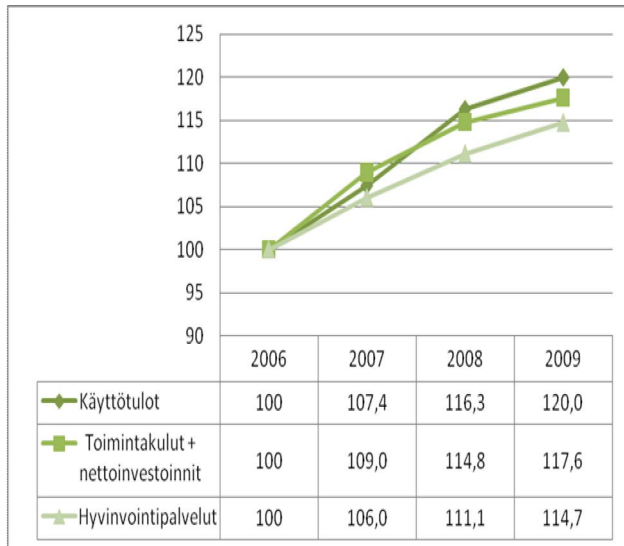
Hyvinvointipalveluihin lautakunnat käyttivät määrärahaa 248,6 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 4,8 prosenttia vuoteen 2008. Määräraha yksin ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa siitä, mitkä ovat palvelujen todelliset kustannukset kaupungille. Lisäämällä määrärahoihin johtokuntien tulokset saadaan hyvinvointipalvelujen kokonaishinta.

Taulukko 9: Hyvinvointipalvelujen järjestämiseen asukasta kohti käytetty euromäärä (Hyvinvointikatsaus 2009, liite):

Hyvinvointipalvelut	2006	2007	2008	2009	Muutos ed. vuodesta
Lautakuntien määrärahat yht.	-207 182 700	-218 271 808	-237 234 971	-248 557 325	4,8 %
Johtokuntien tulokset yht.	-1 321 194	-5 746 924	463 909	2 079 228	
Palvelujen kokonaishinta	-208 502 894	-224 018 732	-236 771 062	-246 478 097	4,1 %
Palvelut €/as.	3 589	3 808	3 989	4 118	3,2 %
Kumulatiivinen muutos %	100	106,1	111,1	114,7	

4.3.1 Palvelujen toteutuminen

Kuvio 10 kuvaa hyvinvointipalvelujen toteumaa suhteessa käyttötulojen (toimintatulot, verorahoitus) ja kulujen (toimintakulut ja nettoinvestoinnit) kasvuun. Kuviossa 11 on esitetty kuntalaisille tuotettujen lopputuotepalvelujen (asiakaspalvelujen) sekä tukipalvelujen ostojen kasvu muilta palvelujen tuottajilta.

Kuvio 10: Kumulatiiviset kasvut, vuosi 2006 = 100 (%)

Lautakuntia sitovat valtuuston niille osoittamat nettomäärärahat ja valtuuston asettamat tuloksellisuustavoitteet.

Kaupunkistrategian tasolla palvelut toteutuivat vuonna 2009.

Kuvio 11: Kumulatiiviset kasvut vuosi 2006 = 100 (%)

Tilinpäätöslukujen perusteella peruskunnan palveluja ei ole ulkoistettu, paitsi Uittotiimin lääkäripäivystys. Kasvaneeseen palvelutarpeeseen ja palvelun laadun parantamiseen liittyen asiakaspalveluja on ostettu ulkoa.

Taulukko 10: Kaikkien asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen asukasta kohti käytetty euromäärä 2006–2009 peruskunnassa

€/as.	2006	2007	2008	2009	Muutos ed. vuodesta
Asiakaspalvelujen ostot	1 180	1 270	1 371	1 486	8,4 %
Muiden palvelujen ostot	572	666	647	635	-1,9 %

Asiakaspalvelujen ostohinta sisältää pääsääntöisesti kaikki ostettavan palvelun kustannukset, jotta ostohintaa voidaan verrata kunnan oman tuotannon kustannuksiin. Muiden palvelujen ostot tilinpäätöksessä tarkoittavat tukipalveluja eli kunnan omassa suoritustuotannossaan käyttämiä palveluja.

Palvelujen kokonaishinnan seuraamisen lisäksi tarvitaan tietoa palvelumäärien ja palvelujen hinnan suhteesta ja niiden muutoksista. Kasvulukujen taustalla tulee olla myös tuottavuuden kasvua talouden kestävyden ja terveyden ylläpitämiseksi.

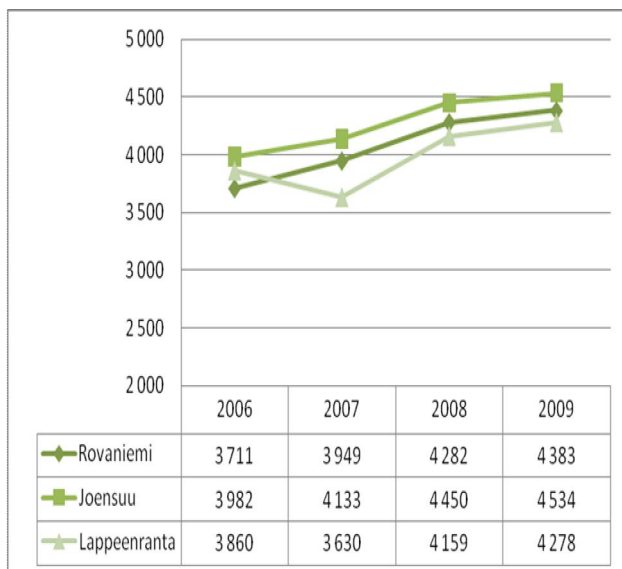
Kaupunkistrategiassa tulee enemmän kiinnittää huomiota palvelutarpeiden muutoksen ennakkointiin ja palveluilla aikaansaataviin vaikutuksiin sekä mitattavuuteen.

Palvelusopimusten toteutumista arvioitaessa palvelujen vaikuttavuus on keskeinen kriteeri.

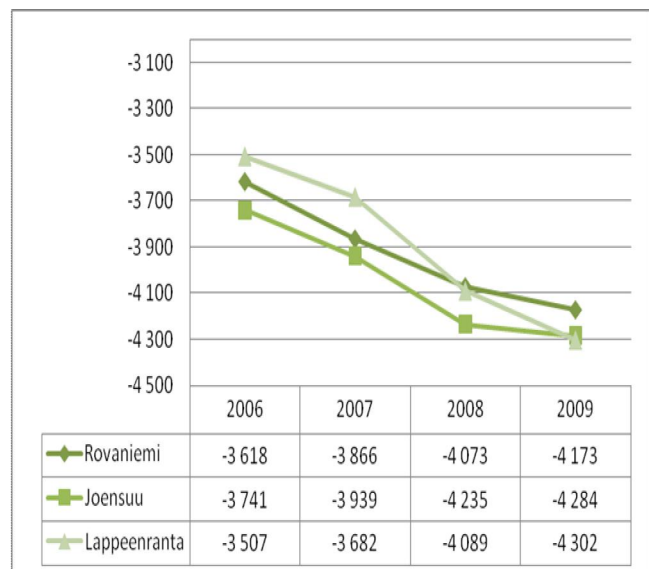
4.3.2 Rovaniemen ja vertailukuntien talouden tunnuslukuja

Kuvioissa 12–15 on esitetty talouden kestävyyyteen olennaisesti vaikuttavia tunnuslukuja Rovaniemellä sekä vertailukunnissa Joensuussa ja Lappeenrannassa. Joensuussa tapahtui kuntaliitos 2005 (Joensuu, Tuupovaara ja Kiihtelysvaara) ja 2009 (Joensuu, Eno ja Pyhäselkä). Lappeenrannassa toteutettiin kuntaliitos 2009 (Lappeenranta ja Joutseno).

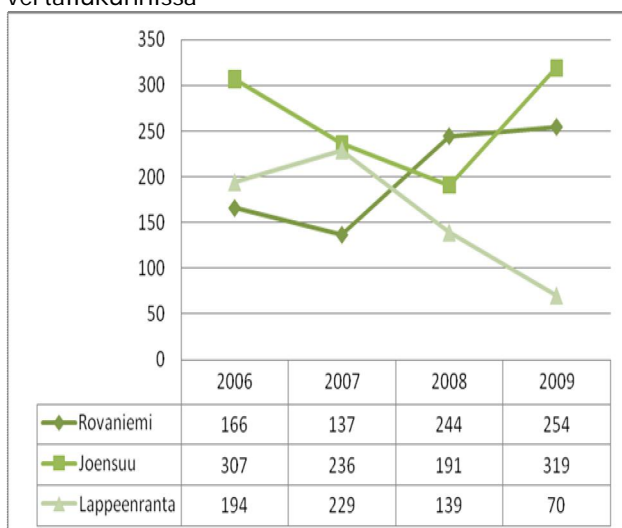
Kuntien tuloveroprosentit 2009 olivat: Rovaniemi 19,50, Joensuu 19 ja Lappeenranta 18,75.

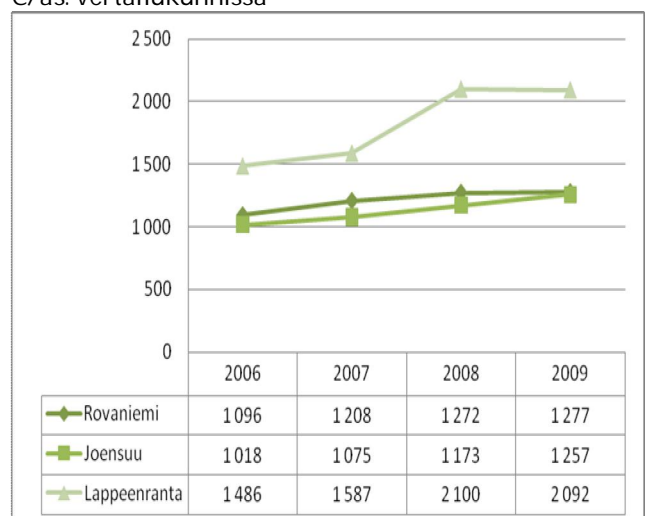
Kuvio 12: Verorahoitus tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 13: Toimintakate (nettomeno) tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 14: Vuosikate tilikausittain €/as. vertailukunnissa

Kuvio 15: Lainarasitus tilikausittain €/as. vertailukunnissa

4.4 Henkilöstö palvelujärjestelmän uudistamisessa ja vaikuttavuuden vahvistamisessa Henkilöstön osaamiselle ja työkykyisyydelle asetettuja toiminnallisia tavoitteita ei saavutettu. Kehittämistavoitteista tasa-arvoselvityksen ja – suunnitelman päivittäminen toteutui. Henkilöstön mitoitusta ja palkkausjärjestelmää koskevat tavoitteet jäivät myös saavuttamatta, mutta niitä koskevat hankkeet saatiin kuitenkin käyntiin.

Sairauspoissaolojen kasvaminen edelleen 22,1 päivään henkilöä kohden on huolestuttavan korkealla. Sairauspoissaolojaksojen lukumäärästä suurin osa (yli 60 %) on lyhyitä 1-3 päivän poissaoloja. Sairauspoissaolojen pienentämiseen on pyritty kaupungin hankkeilla, kuten tarjoamalla henkilöstölle liikunta- ja kulttuuriseteleitä, vahvistamalla yhteisöllisyyttä Sie ja mie – toimintakulttuurilla ja etsimällä ratkaisuja yhdessä Työterveysliikelaitoksen kanssa. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet niissä yksiköissä, joissa on aloitettu aktiivisia toimenpiteitä poissaolojen vähentämiseksi.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sairauspoissaolojen syistä nostetaan esille seikkaperäisempää tietoa. Samalla poissaolojen vähentämiseksi tulee etsiä ennakkoluulottomasti keinoja niin, että vahvistetaan vuorovaikutteisuutta henkilöstön kanssa.

Jotta kaupunki säilyy kilpailukykyisenä palvelujen tuottajana ja houkuttelevana työyhteisönä, on toimintakulttuurin jatkuvaan parantamiseen kiinnitettävä huomiota. Luottamuksellisen ja vuorovaikutteisen toimintakulttuurin rakentamisella edistetään kaupunkiorganisaation uudistumista, joka käytännössä tarkoittaa esimerkiksi muutoksia työnjaossa ja toimenkuvissa.

5 Tarkastuslautakunnan muut arvioinnit

Tarkastuslautakunta arvioi Napapiirin Veden toimintaa ja taloutta raportissa (30.9.2009 § 62), joka annettiin tiedoksi valtuustolle (12.10.2009 § 131). Raportin keskeinen kehittämissuositus koski liikelaitoksen kustannusten sopeuttamista tuloihin sekä koko kaupungin investointien yhteensovittamista niin, että Napapiirin Veden investointeihin saadaan suunnitelmallisuutta.

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin johtamisjärjestelmän toimivuutta raportissa (1.2.2010 § 7), joka annettiin tiedoksi valtuustolle (22.2.2010 § 14). Raportin keskeinen kehittämissuositus koski kustannusvertailujen ja palvelujen vaikuttavuusmittareiden parantamista päätöksenteon perustaksi.

6 Tarkastuslautakunnan kehittämisehdotusten yhteenveto

Kaupungin talous on saatu myönteiseen suuntaan. Tarkastuslautakunta kiinnittää kehittämisehdotuksillaan huomiota tämän kehityssuunnan ylläpitämisen kannalta seuraaviin tekijöihin.

1. *Talouden kestävyys.* Kaupungin tulee luoda edellytyksiä toiminnalle niin, että toimintamenojen kasvun hillintä saadaan jatkumaan. Arviointiraportissa on yksilöity niitä keinoja, jotka tukevat tätä toiminnan ohjausta. Talousarvion mukaan tuottavuuden kehittämisohjelma on laadittava suunnittelukaudelle. Tästä syystä tuottavuusohjelma tulee konkretisoida jo vuoden 2010 aikana, jotta ohjelma tukee viimeistään vuosien 2011–2013 tavoitteiden toteuttamista.

Lisäksi kaupungin tulee tarkistaa toimintatuottojen ja verorahoitteisten uusinvestointien ulkoisen tulorahoituksen taso, jotta tavoite lainanoton vähentämisestä toteutuisi.

2. *Varojen ja pääomien tehokas käyttö.* Kaupungin maksuvalmiuden hoitamiseksi ja siitä johtuvien kustannusten minimoimiseksi tulee pääomien ja kassavarojen hallinnan olla jatkuvaa ja reaaliaikaista.
3. *Henkilöstöpolitiikka.* Ennaltaehkäisevien ja aktiivisten toimenpiteiden lisääminen sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

7 Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin toteutus

7.1 Tarkastuslautakunnan tehtävä ja arvioinnin toteutustapa

Valtuusto on kaupungin ylin toimielin, joka päättää kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Näiden tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunta antaa vuosittain arviointikertomuksen kuntalain 71 §:n mukaisesti. Tarkastuslautakunnan toimintaa sääntelee kuntalain lisäksi valtuuston hyväksymä hallinto- ja johtosääntö.

Tarkastuslautakunta arvioi myös toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuutta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Rovaniemen kaupungin taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2009 ei esitetä muistutusta, joten tarkastuslautakunnalta ei edellytetä toimenpiteitä tältäkin osin.

Tarkastuslautakunnan arviointityö pohjautuu tarkastuslautakunnassa (25.5.2009 § 41) hyväksytyyn vuoden 2009 arviointisuunnitelmaan, joka annettiin kaupunginvaltuustolle tiedoksi (15.6.2009 § 96).

7.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastusyhteisö

Tarkastuslautakunta on valittu valtuuston toimikaudeksi vuosille 2009 –2012:

Jäsen

Matti Keskiniva, pj
Heikki Haapala, vpj.
Paulina Koivuniemi
Paula Kairakari
Esko Riepula
Marketta Tuisku
Sari Arponen

Varajäsen

Aarne Jänkälä
Kauko Vartiainen
Mari Mäki
Einerakel Pulju
Teijo Penders
Saara Hartzell
Janne Posio

Esittelijänä lautakunnan kokouksissa toimii tarkastuspäällikkö Tarja Saarelainen.

Lautakunta kokoontui vuoden 2009 aikana 14 kertaa arviointiraporttien valmistelua sekä hallinnon ja talouden tarkastusta varten. Lautakunnan toimesta järjestettiin lisäksi 8 pieneniseminaaria, joissa kuultiin hyvinvointipalvelujen ja teknisten palvelujen tilaajaa sekä tuottajaa. Vuoden 2010 kevään aikana lautakunta kokoontui 9 kertaa arviointikertomuksen valmistelua ja virkamiesten kuulemista varten.

Tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Kunta Oy, jonka vastuullisena tilintarkastajana on JHTT Paula Hellén-Toivanen. Tilintarkastaja esitti lautakunnalle vuosittaisen tarkastussuunnitelman ja raportoi lautakunnalle havainnoistaan kolme kertaa (30.9.2009 § 65, 12.4.2010 § 29 ja 6.5.2010 § 36).

Sisäinen valvonta ja sisäisen valvonnan ohjeet ovat keskeinen osa toimivaa johtamisjärjestelmää. Tästä vastaava sisäinen tarkastaja toimii kiinteässä yhteistyössä ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin kanssa. Sisäinen tarkastaja raportoi vuoden 2009 havainnoistaan tarkastuslautakunnalle kaksi kertaa (25.5.2009 § 45 ja 1.2.2010 § 6).

7.3 Arviointikertomuksen tekemisessä käytetty materiaali

Arviointikertomuksen tekemisessä hyödynnettiin mm. seuraavia keskeisiä lähteitä:

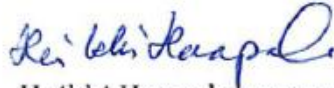
- Rovaniemen kaupungin ja maalaiskunnan yhdistymissopimus
- Rovaniemen kaupungin talousarvio 2009 ja taloussuunnitelma 2010–2012
- Rovaniemen kaupungin talousarvio 2010 ja taloussuunnitelma 2011–2013
- Rovaniemen kaupunginhallituksen antama tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2009
- Rovaniemen kaupungin hyvinvointikatsaus 2009
- Rovaniemen kaupungin henkilöstöraportti 2009
- Rovaniemen kaupunkikonsernin yhtiöiden tasekirjat 2009
- Tilastokeskuksen tietokannat
- Julkinen talous tienhaarassa. Finanssipolitiikan suunta 2010-luvulla. Valtiovarainministeriön raportti 8/2010

Allekirjoitukset

Rovaniemellä 6.5.2010

Matti Keskiniva, puheenjohtaja

Heikki Haapala, varapuheenjohtaja

Sari Arponen, jäsen

Paulina Koivuniemi, jäsen

Paula Kairakari, jäsen

Esko Rieppula, jäsen

Marketta Tuisku, jäsen

Rovaniemen kaupunki
Tarkastuslautakunta
PL 8216, 96101 Rovaniemi
Puh. 040-354 8086
[www.rovaniemi.fi/asukkaille/päätöksenteko/
tarkastuslautakunta](http://www.rovaniemi.fi/asukkaille/paatöksenteko/tarkastuslautakunta)